

EL RELLEU

Al sud-oest d'Europa hi ha la Península Ibèrica, que hi està unida al nord per l'istme dels Pirineus, al sud la costa de la Península és a 14 quilòmetres d'Àfrica. Banyen les costes de la Península Ibèrica el mar Mediterrani, el mar Cantàbric i l'oceà Atlàntic.

També formen part d'Espanya els arxipèlags de les Balears i de les Canàries i les ciutats de Ceuta i Melilla.

El territori espanyol té una superfície de 506.030 Km².

Espanya limita al nord amb França i Andorra, i a l'oest amb Portugal. Al sud amb Gran Bretanya i Marroc, la costa espanyola es troba a uns 14 km del continent Africà.

És un lloc geoestratègic pel control del pas al Mediterrani, de l'Atlàntic...

És un lloc políticament interessant i important, ja que pot influir en la política.

En l'àmbit comercial també està situat en un punt estratègic per l'Estret de Gibraltar.

Relleu: conjunt de formes que presenta la superfície terrestre.

Està format per unitats:

Serralades: Agrupacions de muntanyes.

Depressions: Zona més enfonsada.

Altiplà: Zona amb tendència a ser plana però elevada.

Característiques del relleu peninsular:

1. La **forma massisa**. Està determinada per l'amplada i l'extensió de les costes (4.000-5.000 km). La major part del perímetre costaner presenta un traçat rectilini.
2. L'**elevada altitud mitjana** deguda a l'existència d'un extens altiplà central, que ocupa tres quartes parts de la península, i les nombroses serralades que travessen el territori.
3. La **disposició perifèrica** del relleu dificulta l'accés a la Meseta. Cal salvar un fort desnivell per arribar a les zones planes centrals. Els relleus perifèrics també fan que la influència climàtica del mar no arribi fins les terres d'interior.
4. La **diversitat del relleu**; presenta unitats naturals molt diferenciades.

Grans unitats de relleu

Són les unitats que componen la Península Ibèrica. El relleu d'Espanya es complementa amb el relleu insular: les Balears i les Canàries.

La Meseta

És la unitat principal de relleu espanyol, ocupa el 45% del territori. Altiplà amb serralades interiors i perifèriques, inclinat cap a l'Atlàntic. Distingim dues zones:

- Meseta Sud més baixa. Els monts de Toledo divideixen els dos altiplans separats que la formen. Aquesta submeseta agafa una lleu inclinació vers l'Atlàntic; aquí els rius s'escolen plàcidament fins a la desembocadura.

- Meseta Nord: més alta. Apareix gairebé del tot envoltada de muntanyes. Els rius de la submeseta nord superen el desnivell que hi ha entre la Meseta i el peneplà, que baixen fins al mar encaixats entre els materials durs hercinians, formant cingleres i congostos.

Unitats relacionades amb la Meseta

L'antic sòcol paleozoic: Només aflora una part del sòcol a la part occidental de la Meseta on forma un peneplà suau i estret on hi queden al descobert els materials antics: granits, pissarres i quarzites, que sobresurten a causa de la seva duresa.

Les conques sedimentàries: L'antic sòcol es troba enfonsat i sepultat sota enormes dipòsits de material que formen les conques sedimentàries. Una part d'aquests sediments són aportats pels rius que baixen de les muntanyes i circulen per la Meseta. Als estrats inferiors abunden diversos materials sedimentaris i als superiors s'hi van formar una coberta de roca calcària per l'acumulació de restes orgàniques.

Vores muntanyoses de la Meseta: Es van formar durant el moviment alpí, quan algunes plaques van pressionar la vora de l'antic sòcol i el va fracturar en blocs. Els materials sedimentaris que hi havien a les vores, com que eren menys resistents, es van bombar, doblegar i plegar i es van formar les serralades que envolten la Meseta.

Serralades interiors: Sistemes muntanyosos formats amb el moviment alpí, quan a les zones de fractura de l'antic sòcol uns blocs es van anar aixecant i d'altres enfonsant (tectònica de fractura).

Serralades interiors de la Meseta

- Sistema Central
- Muntanyes de Toledo

Les serralades perifèriques envolten la Meseta com una muralla, i són:

- Munts de Lleó
- Sistema Ibèric
- Serralada Cantàbrica
- Sierra Morena

Les serralades exteriors no toquen la Meseta i estan formades per:

- Massís Galaic
- Monts bascos
- Pirineus
- Serralada costera Catalana
- Sistemes Bètics: Penibètica i subbètica

Dins del relleu espanyol, trobem dues depressions

- Depressió de l'Ebre
- Depressió del Guadalquivir

EL RELLEU A CATALUNYA

Unitats de relleu que el conformen:

- Pirineus: Axial i Prepirineus
- Serralades costaneres: Serralada Litoral i Prelitoral
- Serralada Transversal
- Depressió prelitoral i Plana litoral
- Depressió central
- Delta de l'Ebre
- Plana de l'Empordà

Pirineus

Serralada formada per una part central (Axial) i dues serralades a banda i banda (Prepirineus).

La part central va des del Canigó amb la frontera amb Aragó. És l'Axial, on es troben els pics més alts i les restes de les geleres, les valls formades per glaceres... És la divisòria d'aigües entre el Sud i França.

Passos de muntanya

Port de la Bonaigua, Coll Ares, Coll del Portús..

Com es forma

Roca de granit que es va anar omplint de sediments (i es fa fer una capa sedimentària o calcària).

Amb els plegaments, el Prepirineu es va formar i els materials que el componen són els sediments de la capa superior de la roca. En canvi, com que hi va haver una elevació més pronunciada de la part central (Axial), ja no hi havia el recobriment calcari i per això està formada de granit.

Prepirineus

És de menor altitud que l'Axial. Formats per roca calcària, material: calcàries, gresos i conglomerats.

Es divideix en:

- Serres interiors: Pedraforca, Cadí, Port del Compte
- Serres exteriors: Montsec, Sant Mamet
- Depressió prepirinenca

Serralades costaneres

Formades per la Litoral i la Prelitoral, la depressió prelitoral i litoral. A la depressió litoral és on hi ha l'autopista, la N-2, habitatges... està molt explotada al ser una zona plana entre muntanyes.

Serralada Transversal

Algunes de les muntanyes són volcans. La podem dividir en tres zones.

És la serralada que separa Besalú de Vic. Es diu transversal perquè segueix una direcció contrària a les altres serralades.

Depressió central

És un pla esglaonat, cada esglaó és un altiplà. Enmig dels altiplans hi han conques més baixes formades per l'erosió del riu: Pla de Vic, Pla de Bages, Conca de Barberà...

Hi han tres tipus de depressions, dividides segons la seva formació: sedimentàries, tectòniques i erosionades.

Delta de l'Ebre

El Delta és una zona en extinció. El riu no porta tanta terra i el mar es va menjant el delta, és molt susceptible als canvis del riu. Si aquest no porta sediments, el delta desapareix, creant una relació de dependència.

Abans el riu portava més sediments ja que antigament es talaven més arbres i no tenia problemes per baixar-los. Ara, en canvi, no se'n talen tants i aquests actuen com a barrera que impedeixen el seu pas.

A més a més, s'han construït més embassaments que dificulten el camí del riu. Les funcions que tenen les preses són:

- aigua per beure
- generar electricitat
- regular la força i el cabal del riu per evitar inundacions

Això té uns efectes negatius sobre el delta, causant:

- absència de sedimentació
- degradació dels límits en els punts més pròxims a la presa
- revegetació de les ribes
- pèrdua de sediments